

**ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԴԱՍԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ
ՍԱՆՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹՆ ՕՏԱՐ ԼԵԶՎՈՎ ԱՌԱՎԵԼ
ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ՅՈՒՐԱՑՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑ**

Հողվածում քննության է առնվում ԵՊՀ Ժուռնալիստիայի ֆակուլտետում ինտերակտիվ դասերի կազմակերպումը: Այսպիսի դասընթացներն առավել արդյունավետ են մասնագիտական նյութն անցվերեն լեզվով յուրացնելու համար: Ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետում նման դասընթացներ կարելի է իրականացնել անցվերեն լեզվով հարցազրույցներ կազմակերպելու միջոցով: Ինտերակտիվ դասերի ժամանակ ուսանողները, ստանձնելով հարցազրույց վարողի և զրուցակիցների (ամենատարբեր ոլորտներից) դերեր, ընդլայնում են մասնագիտական և ընդհանուր բառապաշարը, հմտանում են անցվերեն լեզվով անկաշկանդ հաղորդակցվելու, հարցազրույցներ վարելու մեջ: Նման դասերի կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս դասախոսին արդյունավետ դարձնել կրթական գործընթացը ուղղորդելով ապագա լրագրողներին ինքնուրույն աշխատանքի և ստեղծարարության:

Քանալի բառեր. ինտերակտիվ իրազեկություն, հարցազրույց, ապագա լրագրող, լեզվական միջավայր, ճանաչողական հմտություններ, լրագրողական էթիկա, օտարերկրյա լրագրող

Ժամանակակից աշխարհում գրեթե ցանկացած մասնագիտություն ենթադրում է հաղորդակցման հնարավորություն ոչ միայն մայրենի, այլ նաև որևէ օտար մասնավորապես անցվերեն լեզվով: Այժմ գրեթե անհնար է պատկերացնել մի ոլորտ, որտեղ օտար լեզվի իմացության կարևորությունն ակներև չլինի:

Տիրապետել օտար լեզուների, նշանակում է ունենալ հնարավորություն ազատ առնչվելու այլ մշակութային արժեքների, այլ կենսակերպի հետ: Այն օգնում է այլ կերպ ընկալել շրջապատող միջավայրը, ինչպես նաև՝ ինքներս մեզ, նպաստում է շփման շրջանակների ընդլայնմանը:

Ամբողջ աշխարհում համացանցի ընդլայնման հետ մեկտեղ հնարավորություններ են ստեղծվում օգտվելու համացանցի հանրագիտարաններից, ամենատարբեր մասնագիտական նյութերից:

Ներկայիս սոցիալ-տնտեսական պայմաններում, որոնք բնութագրվում են միջազգային կապերի ակտիվացմամբ և մասնագիտական համագործակցության կարևորությամբ, բարձրագույն կրթությանը նոր պահանջներ են առաջադրվում: Օտար լեզվի գրագետ տիրապետումը դիտվում է որպես ուսանողի մասնագիտական վերապատրաստման անբաժան բաղադրիչ: Այս առումով արդիական է դառնում անհրաժեշտությունը ոչ լեզվական ֆակուլտետներում ձևավորելու և զարգացնելու ուսանողների միջմշակութային

հաղորդակցության ունակությունները և պատրաստ լինելու օտար լեզուն որպես պարզապես դասավանդվող առարկայի ուսուցումից անցնելու այն մասնագիտական նպատակներով գործնականում կիրառելու հմտության:

Ոչ լեզվական ֆակուլտետներում օտար լեզվի ուսուցման խնդիրներին վերաբերող ժամանակակից ուսումնասիրություններում մասնագիտական իրազեկությունը դիտարկվում է որպես բարդ համակարգ, որն իր մեջ ներառում է ճանաչողական, լեզվաբանական և ինտերակտիվ բաղադրիչներ: Նոր թափ հավաքող գլոբալիզացիայի և առանց թարգմանչի օգնության արագ և հմտորեն մասնագիտական խնդիրները լուծել կարողացող մասնագետների մեծ պահանջարկին ու ինտերակտիվ իրազեկությանը տրվում է առաջատար դեր:

Բուհերում օտար լեզվի դասավանդման մեթոդները բազմազան են՝ կախված տվյալ ֆակուլտետում ամրագրված դասավանդման ծրագրից, ուսանողների գիտելիքների բազայից, և, իհարկե, դասախոսի անհատական մոտեցումից: Այս առումով, բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ինտերակտիվ դասերի կազմակերպումն օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում կարող է լինել շատ արդյունավետ՝ կազմելով օտար լեզվի ուսուցման ամենակարևոր և ամենախոստումնալից բաժիններից մեկը:

Առաջին խնդիրը օտարալեզու խոսքի տիրապետման ուսուցման հարցում հանդիսանում է անձի համար նպաստավոր պայմանների ստեղծում, որում խոսքը կարևոր դեր է խաղում:

Հումանիտար ֆակուլտետներում սովորող ուսանողների համար նման դասերին մասնակից դարձնելը օտար լեզվի ուսուցման չափազանց կարևոր մեթոդ է: Օտար լեզվի ուսուցման ընթացքում ինտերակտիվ դասերին ելույթ ունենալը ստիպում է ուսանողին ճիշտ հասկանալ իր ստեղծագործական պոտենցիալը, արդեն իսկ բուհում ուսանելու ժամանակ, զարգացնել ինքնուրույն աշխատելու հմտությունը, էլ ավելի ընդլայնել գիտելիքները: Նման դասերի շնորհիվ ձևավորվում է ուսանողի ինքնուրույն աշխատելու հմտությունը և, որ ամենակարևորն է՝ նրա ստացած տեսական գիտելիքները կիրառվում են գործնականում:

Հիմնական շեշտադրումն արվում է ոչ թե լեզվի ուսուցման որպես պարզապես օտար լեզու, այլ հաղորդակցական նպատակներով դրա կիրառման միջոցների զարգացման վրա:

Այսպիսի դասերի արդյունքում ոչ լեզվական հումանիտար ֆակուլտետներում ուսանողները կարողանում են լուծել կարևոր գործնական, կրթական առաջադրանքներ, ինչն էլ նրանց մեջ հետաքրքրություն է առաջացնում օտար լեզվի հանդեպ:

Ինտերակտիվ դասընթացներին պատրաստվելը զարգացնում է ուսանողների ճանաչողական հմտությունները, իրենց գիտելիքներն ինքնուրույն ընդլայնելու և տեղեկատվական դաշտում ինքնուրույն կողմնորոշվելու հմտությունը՝ միաժամանակ զարգացնելով վերլուծական մտածողություն: Նման դասերը նպատակահարմար է անցկացնել պարբերաբար:

Լեզվի իմացության, ինչպես նաև այն մասնագիտական դաշտում կիրառելու ունակության կարևորությունը հատկապես հրամայական է ժամանակակից լրագրողի համար: Ժամանակակից լրատվական դաշտը ողողված է տեղական և արտասահմանյան նորություններով: Համացանցային լրատվամիջոցները, բազմաթիվ հեռուստատալիքներն անընդհատ մեզ հրամցում են ամենաթարմ նորությունները: Այս լրատվական հոսքին հետևելն ու աշխարհի անցուդարձից տեղյակ լինելը լրագրողի համար անհրաժեշտություն է: ԵՊՀ Ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետում անգլերենի դասավանդման ծրագիրը կազմված է հաշվի առնելով բոլոր ժամանակակից պահանջները, որոնք անհրաժեշտ են ապագա լրագրողի համար՝

1. Չարգացնել հաղորդակցման հմտություններն օտար լեզվով,
2. Տիրապետել մասնագիտական բառապաշարի և կիրառել այն,
3. Կարողանալ օգտվել տեղեկատվական աղբյուրներից /գիտական գրականություն, պարբերականներ, համացանց/,
4. Տիրապետել քաղաքական բառապաշարին և կիրառել այն,
5. Ըմբռնել, թարգմանել և մեկնաբանել մասնագիտական նյութը օտար լեզվից մայրենի լեզվով և հակառակը,
6. Հարցազրույց վարել օտար լեզվով,
7. Ունենալ բավարար լեզվական բազա օտար երկրում որպես օտարերկրյա լրագրող աշխատելու:

Ֆակուլտետում անգլերեն լեզուն դասավանդվում է մասնագիտական դասագրքերով, ուսանողները մշտապես աշխատում են արտասահմանյան ամենաթարմ լրատվական նյութերով, համակարգչով ունկնդրում, ապա քննարկում և մեկնաբանում են բնագիր մասնագիտական և ոչ մասնագիտական տեքստեր, երկխոսություններ, պարբերաբար ունենում են հանդիպումներ օտարերկրյա արվեստագետների, լրագրողների հետ, անգլերեն լեզվով կազմակերպվում են գիտաժողովներ: Այս ամենն, անշուշտ, զարգացնում է ուսանողների օտար լեզվի իմացությունն ու անհրաժեշտ հմտությունները, հնարավորություն է տալիս ճիշտ և անկաշկանդ հաղորդակցվել օտար լեզվով: Շնորհիվ այս դասերի ուսանողը հնարավորություն է ունենում անգլերեն լեզվով յուրացնելու մասնագիտության գրեթե բոլոր ճյուղերը /հետաքննական լրագրություն, հարցազրույց, լրագրողական էթիկա և այլն/:

Կարևորում ենք նաև ինտերակտիվ դասընթացների կազմակերպումը մասնագիտական ուղղվածությամբ, որոնց շնորհիվ ապագա լրագրողներն էլ ավելի ազատ ու անկաշկանդ կկարողանան տիրապետել լեզվին, շփվել, մասնավորապես անգլալեզու արվեստագետների, քաղաքական գործիչների, լրագրողների հետ, օգտվել համաշխարհային ճանաչում ու համբավ ունեցող լրատվամիջոցներից:

Հայտնի է, որ գրագետ հարցազրույց վարելը, թերևս, կարևորագույն մասնագիտական հմտություններից է համարվում գրեթե բոլոր լրագրողների համար: Հարցազրույցն ինքնին ներկայանում է լեզվական առումով յուրահատուկ ուսումնասիրության առարկա՝ մի կողմից, դրանում առկա են առօր-

յայում երկխոսության շփման տարրեր, մյուս կողմից՝ հարցազրույցի սահմաններում հաղորդակցությունը ենթարկվում է խիստ կանոնների: Այսպիսով՝ հարցազրույց վարողի և զրուցակցի փոխազդեցության յուրահատկությունների ուսումնասիրությունն ու կիրառումը օտար լեզվով նույնպես շատ կարևոր է:

Անգլերենի դասերին ուսանողներն ունեն հնարավորություն մասնագիտական դասագրքերով մանրամասն սովորել թե՛ մասնագիտական բառապաշարը, որն անհրաժեշտ է անգլերենով հարցազրույցներ անցկացնելիս, թե՛ մասնագիտական էթիկայի կանոնները, որոնց պետք է հետևել, երբ նրանք հարցազրույց են վարում տարբեր բնագավառների ներկայացուցիչների հետ և տարբեր պայմաններում:

Մասնագիտական նյութն ինչպես հարկն է ուսումնասիրելուց և յուրացնելուց հետո ուսանողներին տրվում են հետևյալ հանձնարարությունները, որոնց միջոցով էլ իրականացվում են ինտերակտիվ դասերը.

1. Խումբը բաժանվում է զույգերի,
2. Ամեն զույգից մի ուսանողին տրվում է հարցազրույց վարողի, մյուսին՝ զրուցակցի դեր,
3. Չույգերից յուրաքանչյուրում զրուցակցի դեր ստանձնածին տրվում է որևէ քաղաքական գործչի /Հայաստանի կամ ցանկացած այլ երկրի/, արվեստագետի, կամ այլ բնագավառի ներկայացուցչի անուն, որին պիտի մարմնավորի տվյալ զրուցակիցը,
4. Համապատասխանաբար, ամեն մի հարցազրույց վարողի հանձնարարվում է նախապես մանրամասն տեղեկանալ ամենատարբեր անգլալեզու աղբյուրներից /ամսագրեր, թերթեր, գրքեր, համացանց/ այն զրուցակցի մասին, որից պետք է հարցազրույց վերցնի,
5. Չուգահեռաբար, զրուցակիցը պետք է ամենատարբեր աղբյուրներից /ամսագրեր, թերթեր, գրքեր, համացանց/ անգլերեն լեզվով մանրամասն տեղեկանա այն անձի մասին, ում մարմնավորելու է:
6. Ուսանողներին նաև հանձնարարվում է համացանցում գտնել և դիտել տեսագրություններ այն հայտնի անձանց հարցազրույցների, որոնց մարմնավորելու են, ինչն էլ իր հերթին նպաստում է նրանց անգլերեն լեզվով ունկնդրելու հմտությանը:
7. Հարցազրույց վարողը պետք է անգլերեն լեզվով հարցեր պատրաստի տրամաբանական հաջորդականությամբ, ինչպես նաև իր մոտ ունենա լրացուցիչ (պահեստային) հարցեր:
8. Խմբի մյուս ուսանողները հանդես են գալիս որպես ունկնդիրներ և հարցազրույցի ավարտին հնարավորություն են ունենում անգլերեն լեզվով իրենց հարցերն ուղղել զրուցակցին՝ այսպիսով ակտիվորեն ներգրավվելով դասապրոցեսին:

Վերը նշված հանձնարարությունները օգնում են ուսանողներին դասագրքի նյութը լիովին յուրացնել, ծրագրից բացի հավելյալ նոր և մասնագիտությանը առնչվող նյութեր կարդալ և նոր բառապաշար սովորել:

Հանձնարարությունների հաջորդ փուլը գործնական է. այն է՝ հարցազրույց վարել անգլերեն լեզվով: Այս հանձնարարությունը ենթադրում է բոլոր ստացած գիտելիքների գործնական կիրառում, փորձել իրենց զգալ հարցազրույց տվողի, կամ վարողի դերում, ավելի վարժ և անկաշկանդ ձևակերպել և ուղղել հարցեր անգլերեն լեզվով՝ ճշգրտորեն պահպանելով հարցազրույց վարելու էթիկայի բոլոր կանոնները:

Արդյունքում՝ յուրաքանչյուր խմբում ձևավորվում են առնվազն ութից տասը գույզեր և նույնքան հարցազրույցներ ամենատարբեր ոլորտների ներկայացուցիչներին մարմնավորող ուսանողների հետ /արվեստի գործիչներ, քաղաքական գործիչներ, հասարակական գործիչներ և այլն/: Դասի ընթացքում բոլոր ուսանողները լսում են նախապես պատրաստած հարցազրույցները: Քանի որ հարցազրույցների համար մտացածին հյուրերն ընտրվում են տարբեր բնագավառներից, ուստի ուսանողները հնարավորություն են ունենում էլ ավելի ընդլայնել իրենց բառապաշարը ամենատարբեր ոլորտներում: Խմբի մյուս ուսանողները հանդես են գալիս որպես հարցազրույցի ունկնդիրներ և դրա ավարտին իրենց հարցերն են ուղղում զրուցակցին՝ այսպիսով նույնպես ակտիվորեն ներգրավվելով դասապրոցեսին: Դասի վերջին հատվածում խմբի բոլոր ուսանողները գրի են առնում հարցազրույցներում օգտագործված նոր բառերն ու արտահայտությունները, այսպիսով էլ ավելի ընդլայնում իրենց բառապաշարը: Ժամանակակից անգլալեզու հարցազրույցներում մի կողմից առկա են առօրեական շփման տարրեր: Դրանք զրուցակիցների միջև անկաշկանդ, անմիջական և վստահելի մթնոլորտ են ապահովում: Մյուս կողմից էլ հարցազրույցի շրջանակներում տվյալ հաղորդակցությունը ենթարկվում է խիստ կանոնների: Հետևաբար, անգլերենի դասաժամերին գործնականում կիրառելով այս բոլոր հմտությունները, ուսանողները էլ ավելի են ընդլայնում և ամրապնդում անգլերենի իրենց յուրացրած ընդհանուր բառապաշարը և սովորում են անգլերեն լեզվով վարժ տիրապետել մասնագիտական նյութին:

Հարցազրույց վարելիս ուսանողները պետք է ճիշտ կիրառեն անգլալեզու հարցազրույցներում գործող լեզվահռետորական միջոցները՝ կախված զրուցակցի գործունեության ոլորտից /քաղաքական գործիչ, արվեստագետ և այլն/: Բանավոր խոսքը կարող է փոխանցել հաղորդակցվողների հույզերն ու զգացմունքները՝ այսպիսով կենտրոնացնելով լսարանի ուշադրությունը և նպաստելով ստացված մեսիջի ավելի լավ ըմբռնմանը /Khe Foon Hew, 2014: 25/: Այսպիսով՝ ուսանողները, որպես ապագա լրագրողներ, գիտեն, որ գոյություն ունի կապ զրուցակցի մասնագիտական գործունեության և հարցազրույցի մասնակիցների խոսքի իմաստաբանական դրսևորումների միջև:

Այս հանձնարարությունների շարքը չափազանց ոգևորում է ուսանողներին, դեռ ավելին՝ դրոմ է ակտիվ մասնակցելու ողջ դասապրոցեսին: Ըստ Լյուիսովիցկու, օտար լեզվի դասավանդման հիմնական գործիք է համարվում լեզվական միջավայրը (language environment), իսկ բոլոր մնացած գործիքները համարվում են օժանդակ /Ляховицкий, 1991/: Նման

ինտերակտիվ դասերի շնորհիվ, լսարանում իսկապես ստեղծվում է մի յուրօրինակ լեզվական միջավայր, որտեղ ուսանողները անգլերեն լեզվով հաղորդակցվելիս դառնում են ավելի անկաշկանդ և փորձում են լավագույնս իրենց դրսևորել:

Ամփոփելով, կարող ենք ասել, որ հումանիտար ֆակուլտետներում նման ինտերակտիվ դասընթացների անցկացումը հնարավորություն է տալիս դասախոսին ավելի արդյունավետ դարձնել կրթական գործընթացը՝ մղելով ուսանողներին ինքնուրույն աշխատանքի և ստեղծարարության:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Гальскова Н.Д., Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учебное пособие для вузов Текст. Изд. 2-е, испр. Москва: Академия, 2005.
2. Китайгородская Г.А. Реформы в обществе реформы в системе образования. 33 ответа на 33 вопроса. Москва: Дрофа, 1993.
3. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. Москва: Аркти, 2002.
4. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // *Иностр. языки в школе*, 2000, № 2.
5. Поляков О.Г. Английский язык для специальных целей: теория и практика. учебное пособие. Москва: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2003.
6. Ляховицкий М.В. Общая методика обучения иностранным языкам. Москва, 1991.
7. Hatch E. Discourse and language education. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
8. Rivers M. Interactive language teaching. Cambridge (Cambridgeshire). New York: Cambridge University Press, 1987.
9. Haley M.H., Austin T.Y. Content-based second language teaching and learning: An interactive approach. New York: Allyn & Bacon, 2004.
10. Khe Foon Hew, Wing Sum Cheung. Using blended learning: Evidence-based practices, Springer, 2014.

А. АМИРЯН – Организация интерактивных занятий как способ продуктивного усвоения профессионального материала. – В статье рассматривается организация интерактивных занятий на факультете журналистики ЕГУ. Такие занятия наиболее продуктивны для усвоения профессионального материала на английском языке. Интерактивные занятия на факультете журналистики можно осуществлять в форме интервью на английском языке. В процессе интерактивных

занятий студенты выступают в роли интервьюера и интервьюируемых из самых разных сфер, тем самым расширяя общую и профессиональную лексику, приобретая навыки свободного общения и ведения интервью на английском языке. Организация подобных занятий повышает продуктивность учебного процесса, направляя студентов на самостоятельную работу и креативный подход ко всему процессу.

Ключевые слова: интерактивная компетенция, интервью, будущий журналист, языковая среда, когнитивные навыки, журналистская этика, иностранные журналисты

A. AMIRYAN – *The Organization of Interactive Lessons as a Productive Means of Assimilation of the Professional Material.* – The paper touches upon the organization of interactive lessons at the Department of Journalism of YSU. This kind of lessons are productive for studying professional material in the English language. At the Department of Journalism interactive lessons can be carried out by conducting interviews in English. During the interactive lessons, students expand their professional and general vocabulary, become more skillful at communicating and conducting interviews in English through personification of interviewers and interviewees from different spheres. The organization of this kind of classes gives an opportunity to the teachers to make the teaching process more productive, motivating their students to work independently and to be creative.

Key words: interactive competence, interview, would-be journalist, language environment, cognitive skills, journalistic ethics, foreign correspondent